

cos mortalium ab illa detineri non videas. Quamobrem Poëta noster recte dixisse videtur :

Quid non mortalia pectora cogit

Auri sacra fames ?

Et equidem si non sine auaritia & illo infano habendi aestu diuitiis uti liceret, non ita ut dici sole in illam effuse debacchandam putarem, nam ut inquit Pindarus :

Ομὴν πλῆτ' ἀρεταῖς

Δεδωκεν ἀνθρώποις,

Φέρει τῶν τε, καὶ τῶν

Καὶρὸν, βαθεῖαν ἀέχων

Μείμναι ἀγροτέρων.

Quod etsi Latine velis dicere: Diuitiæ virtutibus exornatæ quamvis profundam atque arduam suppeditent sollicitudinem, multas tamen adferunt commoditates: Ergo cum auaritia virtutibus exornari non possit, ut non hic diuitias accusare propositum est, sic illas etiam in auaro damnamus, tum præsertim quod auaritia quæ rapiendo opes quaerit, omnium malorum fomes ac mater est. Quot enim iam auaritia regno spoliati sunt? quot miserabiliter periire? nam tyranni omnes ab illa initium sumpsere scelerum suorum, crudelitatis, iniustitiæ, libidinis, & cum Pertinacem, Phalatim, Dionysium, aliosque innumeros perdiderit tyrannos: Alexandrum etiam Seuerum, quamuis omnia ex parte irreprehensibilem, hæc sola occidere potuit. Quid enim fures, latrones, piratas, sicarios, proditores, falsarios, in tam manifesta scelera ac perniciose pericula vocat, nisi auaritia? Quid pudorem impulit perdere, formam prostituere, lenoniam artem exercere, aut quæstum meretricium? auaritia. Non possum Aristophanis de hoc sententiam præterire, quod opportune nimis nobis occurrat: sic enim sub personis serui Carmidis dominique Chremyli :

Κα. Εργατοὶ διὰ μικρὸν ἀργυρίδιον

Διὰ τὸ μὴ πλεῖν ἴσως.

Χρ. καὶ τὰς γ' ἐταῖρας φασὶ τὰς κοινθίας,

Ὅταν μὲν αὐτὰς τὸ πένος πικρὸν πύχνη

οὐδὲ προσέχῃν ἢ νῦν, ἐὰν δὲ πλέσῃ

τὸν κοινὸν αὐτὰς διδοὺς ὡς τῶν τρέφων.

Κα. καὶ τίς γε παῖδας φασὶ ταῦτ' ὅτε δρᾶν

οὐ τῶν ἐργῶν, ἀλλὰ τὰς γυρίαις χρεῖν.

Licet obscæne loquentem Poëtam in obscenioris fuitij accusatione recitasse. Sed iam ad rem ipsam reuertor, nihil enim inuenio, quod vel iustius vel promptius queat damnari. Est enim illa quæ Deos contemnere docet, frangere fidem, gloriam negligere, pudorem prodere, leges corrumpere, amicos fallere, valitudinem infirmare, vitam minuere, odisse charissimos, deferuisse coniunctos. Vnde etiam non male apud Euripidem inducitur Hecuba Polymnestori, cuius filios occiderat, quem etiam excæcauerat, respondere, cum ille alienas subtexeret causas, auaritiæ omnis fecleris fuisse parentem his verbis :

Ὁ χρυσὸς, εἰ βέλτοιο τῶ ληθὴ λέγειν

Ἐκλεψε δ' ἐμὸν παῖδα, καὶ κέρδι τὰ σά.

Id est,

Aurum, si vis vera dicere, interfecit filium meum, & lucra tua.

Etenim ut fabulas relinquam, omnes adeo illam damnant, ut etiam qui eo vitio flagrauerint, vitium ipsum dissimulent, illam verò accusent. Nam & Salustius vir eloquentiæ plurimæ, maioris rapacitatis, de Iugurta loquens, refert illum dixisse dum Roma discederet, Romæ omnia esse venalia, atque etiam ipsam urbem cito perituram si sit reperimentura emptorem: considera verbi magnitudinem, orbis domina ciuitas in seruitutem sponte se traditura est, si qui emat inueniat. Porro emptorem inuenit breui C. Iulium Cæsarem, qui eam à populo primo, postmodum à Crasso Pompeioque, ultimo à Curione ac Antonio tribunis emit. ergo ne tantum gloriatur Cæsar de victoriis ciuilibus, cum Romam emerit potius quàm subegerit. Utque factum Cæsaris non laudo aduersus patriam: sic detestabilius est scelus venditorum, qui cum patria, & seipsos, & filios, & libertatem ac fortunas etiam vendiderunt. Quid igitur dubitabimus etiam auaritiæ omnium malorum parentem, omnium vitiorum principem, omnium magistræ scelerum vocare? Quamobrem & in Ecclesiastico recte dictum est, auaro nihil esse scelestius. Quid mirum cum animam etiam venalem atque fidem habeat? itaque cum auaritia scelera omnia in se contineat, nec ut reliqua singularis esse possit, quemadmodum perfidia, libido, crudelitas: habet hoc vnum etiam omnibus illis simul acceptis maius, quod monstrum hoc vitia in scelera, scelera in inaudita flagitia conuertat. Nam si quis ob iram vel alterius amorem hominem occidat, sicarius est: si ob pecuniam, latro: si prodat rem creditam ob amorem, leuis appellatur, si ob auaritiæ proditor. Ergo cum in vnoquoque vitio illa etiam aliquid ipso vitio maius habeat, omnia verò illa in se contineat quæ maxime etiam sunt execranda, furta, rapinas, impietatem, crudelitatem, latrocinia, fraudes, pelagisque omne flagitiorum, quo alio nomine melius potuit appellari, quàm quo à Seneca, pestis scilicet? Vnde bene etiam in illam iocatus est, cum dixit: Auarum nihil bene facere nisi cum moritur: siquidem eos ditat qui de illius morte lætantur. Omnis enim auarus inimicos suos ditare cogitur, etiam si velit profudere. Sed tamen quid hoc iuuat, ut alios relinquo diuites, te ipsum verò ob alium excrucies? nam ut bene dixit Martialis Poëta :

Rape, congere, aufer, posside, relinquendum est.

O mentem insanam hominum tam acriter excruciar, ut tam breui possideas: eoque felicitatem collocare, ubi perpetuus fluxus ac refluxus est. Nam in diuitiis perpetua est vicissitudo, augmenti ac detrimenti: ut non sit in earum cupiditate felicitas à sapiente reponenda. Sed tamen auaritiæ hoc genus, quanquam pestem animo inferat, multaque incommoda, longè plura pericula, cum sapiente tamen aliquo modo esse potest, si omnino vitiis reliquis careat. Nam & Plato ditatus est, & Aristoteles, & nunc multi qui sapientiæ profitentur, nihil magis quàm pecunias quaerunt. Qui quamvis hac in parte sapien-